

ANALIZA LOKALNEGO RYNKU PRACY

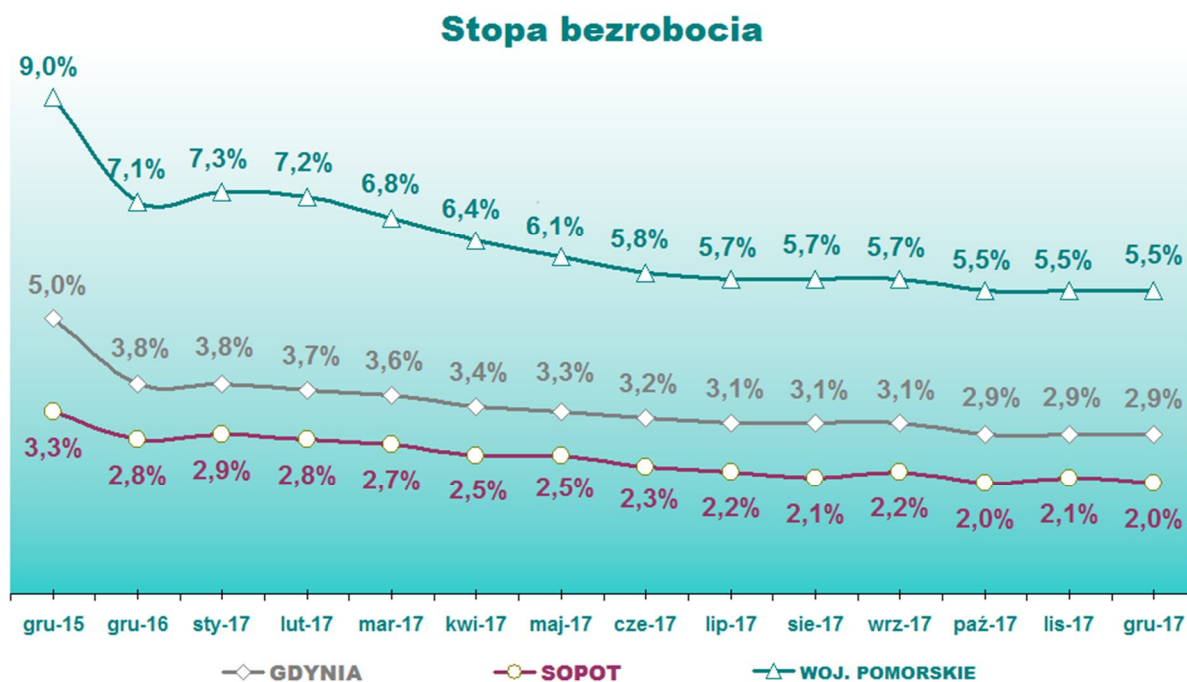
Styczeń 2018

BEZROBOCIE REJESTROWANE NA LOKALNYM RYNKU PRACY W LATACH 2015-2017

1. Poziom, stopa i dynamika bezrobocia

Stopa bezrobocia na koniec 2017 roku wynosiła dla Gdyni 2,9%, dla Sopotu 2,0% (województwo 5,5% i kraj – 6,6%,). Natomiast w grudniu 2016 roku, dla Gdyni wynosiła 3,8%, dla Sopotu 2,8% (województwo 7,1% i kraj 8,1%,). Porównując powyższe dane z wynikami za 2015 rok należy zauważyć wyraźny spadek stopy bezrobocia.

Wykres 1. Stopa bezrobocia

W PUP Gdynia, obsługującym mieszkańców Gdyni i Sopotu wg stanu na 31.12.2017 roku zarejestrowanych było 3561 bezrobotnych i 75 poszukujących pracy tj. łącznie 3636 osób. W porównaniu do stanu z 31.12.2016 roku liczba zarejestrowanych spadła o 1163 bezrobotnych i wzrosła o 1 osobę poszukującą pracę.

2. Struktura osób bezrobotnych wg poszczególnych kategorii.

Cechą charakterystyczną gdyńskiego i sopockiego rynku pracy jest znaczny udział procentowy kobiet wśród ogółu bezrobotnych, który na koniec 2017 roku wynosił 61%. Wskaźnik ten nieznacznie wzrósł w porównaniu z rokiem 2016, kiedy wynosił 59,45%. Związane jest to głównie z biologiczną rolą kobiet, jaką odgrywają w społeczeństwie i związaną z tym ochroną, która stanowi dla potencjalnych pracodawców dodatkowe obciążenia finansowe oraz organizacyjne. Niestety bardzo często wpływa to na ich dezaktywizację zawodową. W związku z tym potrzebne jest działanie, które ma na celu niwelowanie barier związanych z niedopasowaniem umiejętności zawodowych, nabyciem, podniesieniem lub zmianą kwalifikacji zawodowych, koniecznych do znalezienia zatrudnienia.

Tabela 1. Udział kobiet wśród osób bezrobotnych

	Stan na 31.12.2015	Stan na 31.12.2016	Stan na 31.12.2017
Ilość kobiet z zarejestrowanych w PUP	3307	2809	2168
Ilość mężczyzn zarejestrowanych w PUP	2478	1916	1393
udział procentowy kobiet wśród bezrobotnych	57,16%	59,45%	61%

Obserwując rozkład wieku osób bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Gdyni na przestrzeni lat 2015 – 2017 zauważyć można, że najwięcej osób bezrobotnych znajdowało się w przedziale wiekowym 25 – 34 lata. W grudniu 2017 roku stanowili oni 28,39% ogółu bezrobotnych.

Tabela 2. Bezrobotni zarejestrowani w PUP Gdynia wg wieku

Wiek	Stan na 31.12.2015	Stan na 31.12.2016	Stan na 31.12.2017	stosunek % do ogółu zarejestrowanych
18-24	450	336	250	7%
25-34	1544	1249	1011	28,39%
35-44	1478	1234	978	27,46%
45-54	1092	911	676	19,98%
55-59	805	600	430	12,%
powyżej 60	416	395	216	6,06%
Ogółem	5785	4725	3561	100%

W porównaniu z rokiem 2016 udział osób bezrobotnych w tej grupie wiekowej spadł o 34%. Bardzo wyraźnie spadła też liczba osób bezrobotnych w przedziale wiekowym 18-24 lata (w stosunku do 2016r. spadek o 44%). Spadek bezrobocia w obu grupach wiekowych może wynikać z kierowania do nich licznych form wsparcia. Jednak stały i wysoki ich udział w ogólnej liczbie bezrobotnych wskazuje na ciągłą potrzebę wzmacniania ich w aktywności zawodowej.

Tuż za osobami młodymi - wg wiekowej struktury osób bezrobotnych na drugim miejscu znajdowały się osoby bezrobotne w przedziałach wiekowych 35-44 (27,46% ogółu bezrobotnych) i 45-54 lata. (18,98% ogółu bezrobotnych). W ostatnich latach kładziono nacisk na aktywizację osób bezrobotnych lub pozostających bez zatrudnienia do 30 roku życia oraz powyżej 50 roku życia, co spowodowało, że grupa wiekowa 31-50 lat była defaworyzowana w dostępie do środków publicznych przewidzianych na aktywizację zawodową.

W grupach 35-44 i 55-59 lat zaobserwowano spadek ich liczebności, jednak nie był on tak znaczący jak w grupie osób młodych. Wyróżnić natomiast należy fakt, że w grupie wiekowej powyżej 60 roku życia odsetek zarejestrowanych spadł prawie o połowę i wyniósł 48%. Związane jest to ze wzmożoną aktywizacją osób starszych oraz zdobytego przez nich doświadczenia, którego oczekuje pracodawca. Należy również podkreślić, że przyczyniła się do tego zmiana przepisów w zakresie nabywania praw emerytalnych.

Analizując strukturę bezrobotnych mieszkańców Gdyni i Sopotu według poziomu **wykształcenia** można zauważyć, iż na koniec IV kwartału 2017 roku najliczniejszą grupę stanowili bezrobotni z wykształceniem wyższym. Stanowili oni 32% ogółu osób zarejestrowanych.

Tabela 3. Bezrobotni zarejestrowani w PUP Gdynia wg wykształcenia

Wykształcenie/rok	Stan na 31.12.2015	Stan na 31.12.2016	Stan na 31.12.2017	stosunek % do ogółu zarejestrowanych
Wyższe	1577	1365	1140	32%
Policealne i średnie zawodowe	1387	1126	839	23,60%
Średnie ogólnokształcące	730	640	512	14,40%
Zasadnicze zawodowe	1005	748	478	13,40%
Gimnazjalne i poniżej	1086	846	592	16,60%

Powyższe dane wskazują wyraźnie, że posiadanie wyższego wykształcenia nie jest gwarantem znalezienia pracy. Nie oznacza to jednak, że dyplom wyższej uczelni jest bezużyteczny. W dalszej perspektywie osoby te dużo lepiej radzą sobie na rynku pracy.

Niejednokrotnie pracodawcy traktują wyższe wykształcenie jako sygnał, że pracownik jest osobą ambitną, o szerokich horyzontach myślowych, posiadającą zdolność do szybkiego uczenia się oraz gotowość na nowe wyzwania.

Wysoki udział osób z wyższym wykształceniem, wśród zarejestrowanych wskazuje na konieczność nabycia przez tę grupę, w ramach organizowanych staży oraz szkoleń – doświadczenia zawodowego oraz nowych i adekwatnych do potrzeb rynku pracy kwalifikacji.

Drugą grupę pod względem liczebności stanowiły osoby z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym (23,6%). Odsetek ten od kilku lat utrzymuje się na stałym poziomie. Młodzi ludzie często bardzo pochwycie podejmują decyzję o kierunku dalszego kształcenia czego wynikiem jest nadwyżka absolwentów o zawodach: technik-ekonomista, technik prac biurowych. Na trzecim miejscu znalazły się osoby, posiadające wykształcenie gimnazjalne i poniżej (16,60%).

Osoby bez wykształcenia średniego mogą mieć również trudności ze znalezieniem pracy, ponieważ często pracodawcy wymagają kompetencji i kwalifikacji, których kandydaci do pracy nie posiadają. Zmiany technologiczne, postęp techniczny, coraz wyższe standardy usług świadczonych przez firmy produkcyjne, usługowe czy budowlane powodują, że nawet na stanowiska robotnicze poszukiwane są osoby o określonych umiejętnościach. Dlatego też, pomimo zwiększającego się wyraźnie zapotrzebowania na pracowników niedopasowanie kwalifikacji bezrobotnych do wymogów pracodawców utrudnia tej grupie klientów powrót lub wejście na rynek pracy. Reprezentatywne zawody w tej grupie to: ślusarz, robotnik gospodarczy, magazynier, robotnik budowlany, spawacz, monter kadłubów okrętowych, szlifierz metali itp.

Najmniejszą liczbę osób bezrobotnych w jej liczbie ogólnej wg stanu na koniec grudnia 2017 roku stanowiły osoby posiadające wykształcenie zasadnicze zawodowe – 13,40%.

Mechanizmy rynku pracy podlegają szybkim zmianom. Powstają nowe zawody i profesje. W ramach szkolnictwa wyższego i edukacji zawodowej oferowane są kierunki od lat realizowane lub takie, które można wprowadzić do oferty bez konieczności angażowania dużych środków finansowych. Posiadanie określonego poziomu wykształcenia przez kandydatów do pracy jest ważne. Przygotowanie teoretyczne powinno być jednak uzupełnione odpowiednimi umiejętnościami praktycznymi i doświadczeniem zawodowym, aby zyskać na znaczeniu. Dlatego poniżej zbadano doświadczenie zawodowe analizowanej populacji na podstawie stażu pracy w latach.

Doświadczenie zawodowe jest szczególnie istotnym kryterium wyboru pracownika. Jego brak jest dużym problemem dla osób wkraczających na rynek pracy. Pracodawcy

są bardzo wymagający i pomimo posiadania przez osobę bezrobotną wymaganego wykształcenia, poszukują osób mających także doświadczenie zawodowe.

Tabela 4. Liczba bezrobotnych według stażu pracy

Staż pracy w latach	Stan na 31.12.2015	Stan na 31.12.2016	Stan na 31.12.2017	stosunek % do ogółu zarejestrowanych 2017
Do 1 roku	1106	912	763	21,40%
1-5	1130	943	767	21,60%
5-10	951	799	583	16,40%
10-20	1120	900	641	18%
20-30	675	574	391	11%
30 i więcej	321	214	154	4,30%
Bez stażu	482	383	262	7,30%
Ogółem	5785	4725	3561	100%

W strukturze osób bezrobotnych w końcu grudnia 2017 roku najliczniejsze grupy stanowiły osoby z krótkim stażem pracy tj. od 1 roku do 5 lat (767 osoby), ze stażem poniżej 1 roku (763 osób) oraz ze stażem od 10 do 20 lat (641 osób). Przedsiębiorstwa będące w trudnej sytuacji finansowej często rozpoczynają zwolnienia od osób mniej doświadczonych, z najkrótszym stażem. Brak lub niewielkie doświadczenie zawodowe stanowi istotną barierę dla osób poszukujących zatrudnienia, dlatego Urząd Pracy wspiera zdobywanie doświadczenia i umiejętności praktycznych poprzez kierowanie osób bezrobotnych do odbycia stażu u pracodawcy.

Najmniej liczne grupy stanowiły osoby ze stażem pracy powyżej 30 lat – 4,30% oraz bezrobotni bez stażu pracy – 7,30%. Udział procentowy w każdej z grup utrzymuje się na podobnym poziomie jak w roku poprzednim – różnice nie przekraczają 2 punktów procentowych.

Szczególnie trudna sytuacja dotyczy osób starszych, które utraciły pracę po kilkudziesięciu latach pracy w jednym zakładzie pracy. Osoby te znacznie częściej wybierają dezaktywizację, ponieważ znaleźć jest im trudniej pracę głównie z powodu nieodpowiednich kwalifikacji zawodowych, mniejszych chęci do zmiany miejsca zamieszkania i/lub do przekwalifikowania się.

Długość czasu pozostawania bez pracy ma dla bezrobotnych szczególne znaczenie, decyduje bowiem nie tylko o ich sytuacji ekonomicznej, ale może mieć także istotny wpływ na morale i społeczną postawę osób poszukujących pracy.

Według stanu na koniec 2017 roku, największą liczbę osób bezrobotnych stanowiły osoby pozostające bez pracy przez okres od 1 do 3 miesięcy – 871 osoby (24,45% ogółu osób bezrobotnych).

Wydłużający się okres posiadania statusu osoby bezrobotnej zmniejsza szansę na podjęcie zatrudnienia. Pracodawcy poszukujący pracowników niechętnie przyjmują osoby, które przez dłuższy czas pozostawały bez pracy. Postrzegają takich kandydatów poprzez pryzmat stereotypu osób o zredukowanych kompetencjach zawodowych.

Tabela 5. Liczba bezrobotnych według czasu pozostawania bez pracy

Czas pozostawania bez pracy	Stan na 31.12.2015	Stan na 31.12.2016	Stan na 31.12.2017	stosunek % do ogółu zarejestrowanych 2017
Do 1 m-ca	641	582	464	13,03%
1-3 m-cy	1186	1038	871	24,45%
3-6 m-cy	927	790	645	18,11%
6-12 m-cy	1005	796	575	16,14%
12-24 m-cy	907	668	487	13,67%
Powyżej 24 m-cy	1119	851	519	14,57%
Ogółem	5785	4725	3561	100%

Najmniej liczną grupą wciąż są osoby, które bez pracy pozostają krócej niż 1 miesiąc – 464 osoby (13,03%), co wskazywać może, że osoby te dzięki własnej aktywności oraz szybkim działaniom Urzędu Pracy nie pozostają długo w ewidencji bezrobotnych, lecz podejmują pracę lub korzystają z innych aktywnych form przeciwdziałania bezrobociu.

Osoby bezrobotne zarejestrowane w Urzędzie łącznie przez okres ponad 12 miesięcy w okresie ostatnich 2 lat, są zaliczane do grupy osób długotrwale bezrobotnych. Jest to najliczniejsza grupa wśród osób będących w szczególnej sytuacji

Tabela 6. Bezrobotni w szczególnej sytuacji na rynku pracy zarejestrowani w PUP Gdynia w latach 2015-2017

Kategorie bezrobotnych	Lata					
	2015		2016		2017	
	ogółem	kobiety	Ogółem	Kobiety	Ogółem	Kobiety
Do 30 roku życia	1175	724	918	622	722	499
Powyżej 50 roku życia	1805	839	1474	679	980	424
Niepełnosprawni	573	290	494	267	341	179
Długotrwale bezrobotni	2672	1620	2140	1331	1422	913
Posiadających co najmniej jedno dziecko do 6 roku życia lub co najmniej jedno dziecko niepełnosprawne do 18 roku życia	779	714	742	687	799	700

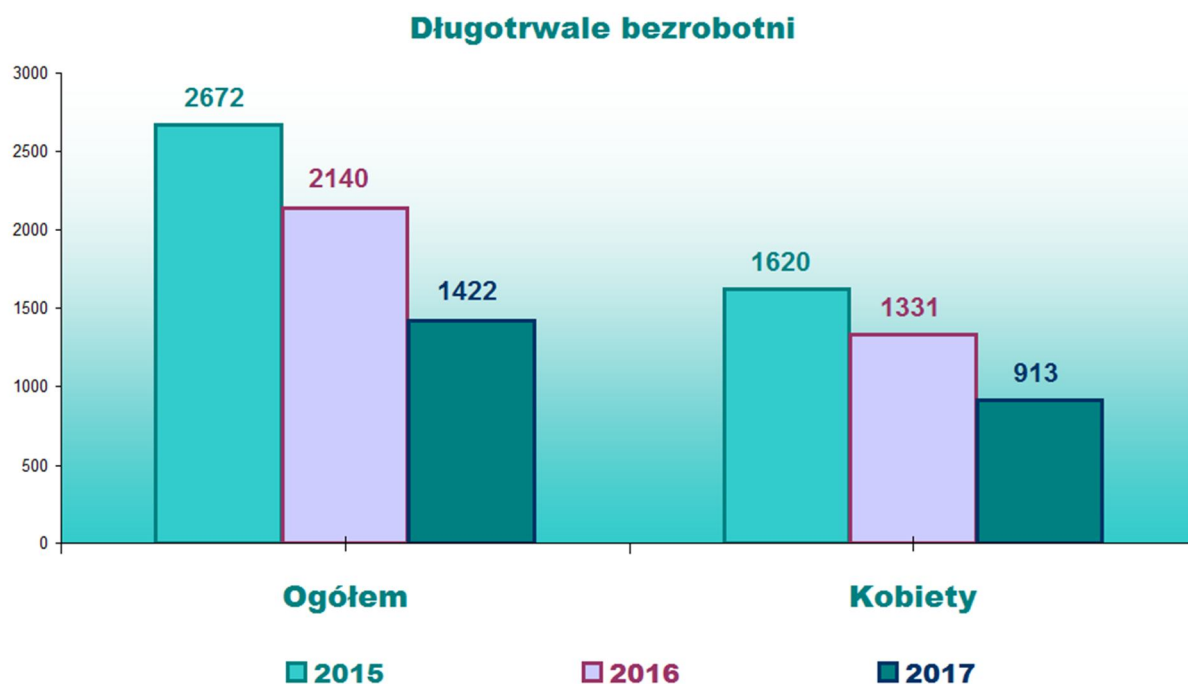
Stan długotrwałego bezrobocia wpływa nie tylko na sytuację ekonomiczną bezrobotnego – może również spowodować zmianę systemu wartości oraz pogorszyć jego relacje z otoczeniem. Długotrwały brak pracy, czyli nieumiejętność samodzielnego zabezpieczenia materialnego może prowadzić do ubóstwa, biedy, pogorszenia się funkcjonowania rodziny oraz izolacji i degradacji społecznej. Dlatego szczególnie istotne jest wypracowanie najefektywniejszych metod pomocy dla osób, które bezskutecznie, nierzadko przez całe lata, poszukują pracy. Im dłużej trwa taki stan, tym bardziej sytuacja bezrobotnego się pogarsza. Kwalifikacje wraz z upływem czasu ulegają dewaluacji, doświadczenie zawodowe dezaktualizuje się, a zniechęcenie w poszukiwaniu pracy sprawia, że jest ono coraz mniej intensywne i w efekcie nieskuteczne. Z tego powodu redukcja bezrobocia trwającego dłuższy czas jest o wiele trudniejsza, niż bezrobocia o charakterze przejściowym.

Na koniec 2017 roku w rejestrze Powiatowego Urzędu Pracy w Gdyni pozostawały 1422 osoby długotrwanie bezrobotne tj. 40 % ogółu zarejestrowanych (3561). W tej grupie kobiety stanowiły 64,21%. 31.12.2016 roku zarejestrowanych było 2140 długotrwanie bezrobotnych tj. 45,30% ogółu (4725), w tym 1331 kobiet (62,20%).

Tabela 7. Liczba osób długotrwanie bezrobotnych w latach 2015-2017

Liczba osób długotrwanie bezrobotnych	Lata		
	31.12.2015	31.12.2016	31.12.2017
Ogółem	2672	2140	1422
w tym kobiety	1620	1331	913

Wśród długotrwanie bezrobotnych więcej było kobiet niż mężczyzn. W badanym okresie tj. w latach 2015-2017 odsetek kobiet jest bardzo wysoki, stanowi bowiem ponad 60% osób długotrwanie bezrobotnych.

Niekorzystna sytuacja kobiet spowodowana jest w szczególności macierzyństwem. Polityka socjalna w zakresie przedłużenia okresów urlopów związanych z macierzyństwem oraz dodatkowych świadczeń związanych z ilością dzieci w rodzinie determinują zachowania kobiet na rynku pracy. Po urodzeniu dziecka znaczna część kobiet rezygnuje z aktywności zawodowej na dłuższy okres. Czas ich powrotu na rynek pracy często determinowany jest przez nałożenie się kilku kwestii. Z jednej strony muszą pogodzić nową sytuację rodzinną z życiem zawodowym, z drugiej zweryfikować czy posiadane kwalifikacje i doświadczenie zawodowe nie uległy dezaktualizacji. Na ich decyzję o powrocie do pracy często wpływ mają zarówno możliwości zapewnienia opieki nad dzieckiem, wsparcie ze strony najbliższego otoczenia jak również umiejętności dostosowania się do zmian jakie zaszły w branży, w której poszukują zatrudnienia lub u dotychczasowego pracodawcy w czasie ich nieobecności. Kolejnym aspektem, który może wpływać na brak motywacji do znalezienia pracy wśród kobiet długotrwale bezrobotnych zarejestrowanych w PUP jest ich przywiązanie się do obecnej sytuacji, w której to nie na nich spoczywa obowiązek zapewnienia stabilności finansowej rodziny. Powrót do aktywności zawodowej kobiet, jest o wiele trudniejszy, niż mężczyzn. Pracodawcy biorą pod uwagę fakt, że to na nich głównie spoczywa obowiązek wychowywania dzieci, obawiają się, że ich zatrudnienie może być powiązane z częstą absencją na stanowisku pracy z powodu opieki nad chorym dzieckiem.

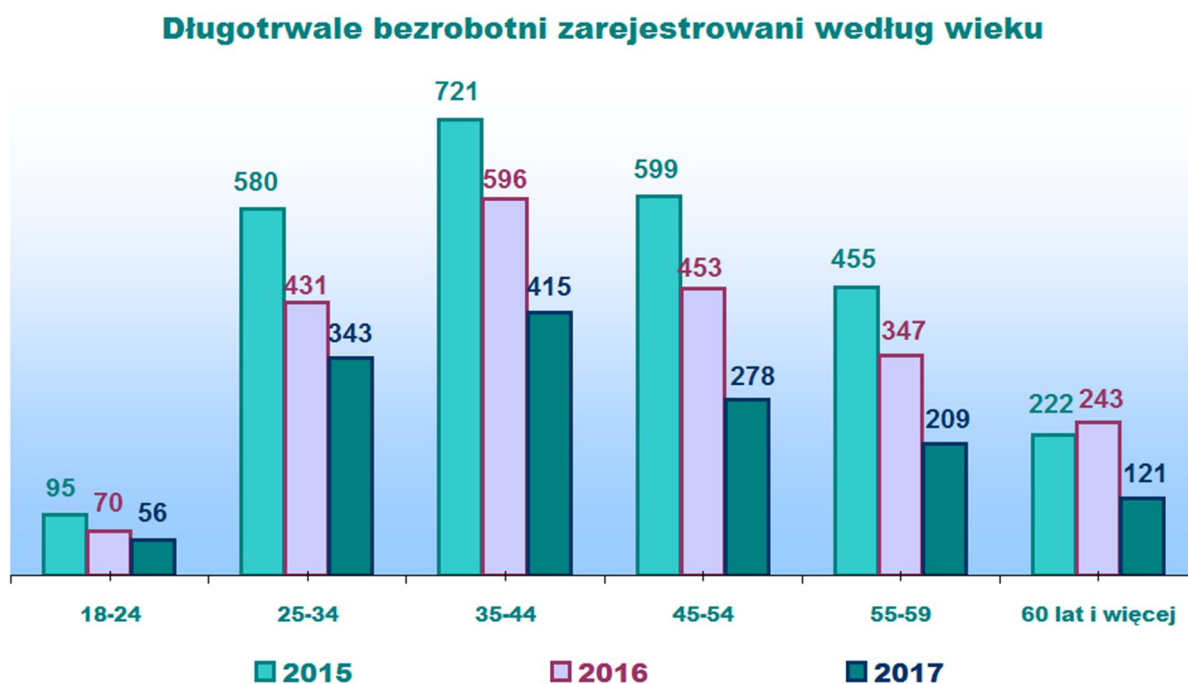
Specjalnym wsparciem w zakresie aktywizacji zawodowej powinno objąć się osoby długotrwale bezrobotne, w szczególności właśnie kobiety. To one znajdują się w

najtrudniejszej sytuacji w momencie podejmowania próby pogodzenia życia zawodowego z obowiązkami rodzinnymi.

Tabela 8. Liczba długotrwale bezrobotnych kobiet i mężczyzn jako procent ogółu bezrobotnych.

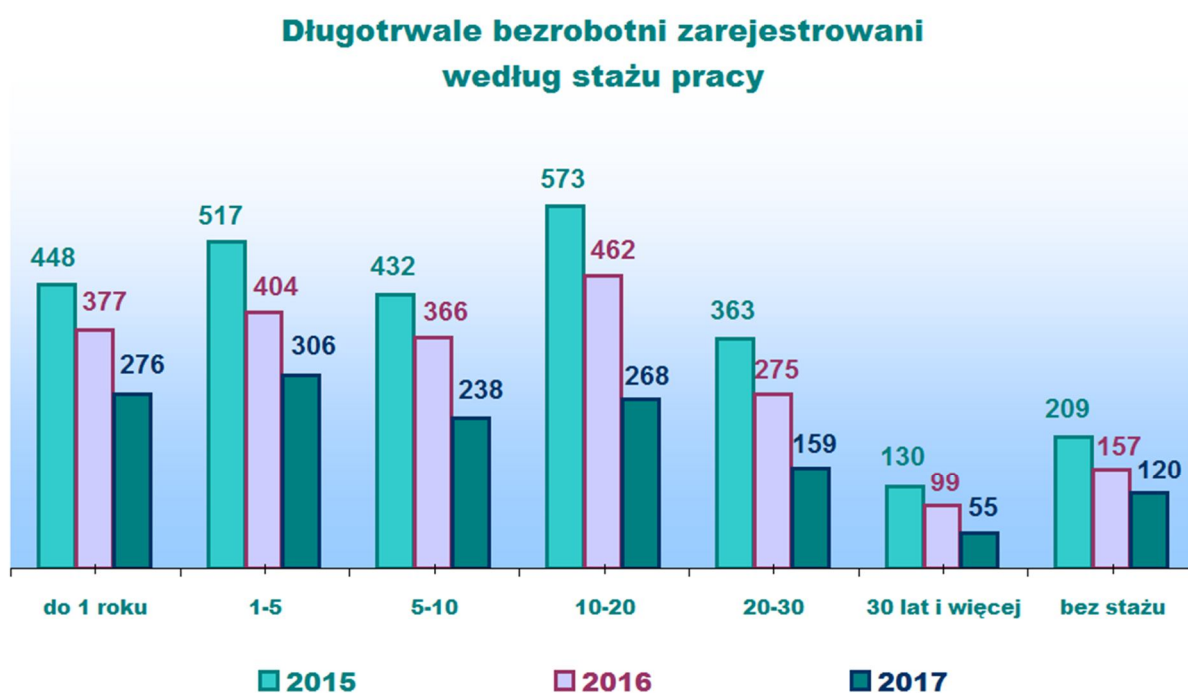
Osoby długotrwale bezrobotne	Lata		
	31.12.2015	31.12.2016	31.12.2017
Kobiety	60,60%	62,20%	64,20%
Mężczyźni	39,40%	37,80%	35,80%

Struktura zarejestrowanych osób długotrwale bezrobotnych odzwierciedla zmiany demograficzne na rynku pracy. Coraz wyraźniej zauważalny jest w nich proces starzenia się bezrobotnych. Wzrost średniego wieku bezrobotnych wynika ze zmieniającej się struktury bezrobocia, czyli zmniejszania się liczby młodych bezrobotnych i wzrostu liczby bezrobotnych w starszych grupach wiekowych.

Grupa długotrwale bezrobotnych charakteryzuje się dużą liczbą osób posiadających doświadczenie. Od lat najliczniej reprezentowana jest ona przez osoby ze stażem pracy w przedziale 10-20 lat. Jak wskazują pośrednicy pracy powodów takiej sytuacji jest kilka. Najczęściej pojawiającym się jest dezaktualizacja kompetencji. Podczas długiej przerwy w pracy, czasem kilku a nawet kilkunastoletniej spowodowanej chorobą, wychowywaniem dziecka, opieką nad osobą zależną lub wyjazdem za granicę osoby te utraciły kontakt z

zawodem. Postęp technologiczny sprawił, że narzędzia pracy, które wykorzystywały podczas ostatniego zatrudnienia, w tej chwili już nie funkcjonują lub są mocno zmodyfikowane. Powoduje to konieczność podnoszenia kwalifikacji tych osób przed podjęciem pracy na nowym stanowisku. Nie zawsze są oni na to gotowi. Kolejnym aspektem jest niechęć doświadczonych osób do podejmowania pracy poniżej wcześniej zajmowanych stanowisk. Istotne jest także nastawienie pracodawców do osób długotrwale bezrobotnych. Obawiają się oni, że zatrudnienie takiej osoby będzie się wiązało z wyższymi kosztami finansowymi oraz czasochłonnością przyuczenia jej do pracy.

Osoby długotrwale bezrobotne ujmowane są w ustawie o *promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy* nieprzypadkowo jako osoby będące w szczególnej sytuacji na rynku pracy, która wynika z faktu pozostawania bez pracy dłużej niż dwanaście miesięcy.

Analizując sytuację długotrwale bezrobotnych zarejestrowanych w PUP Gdynia gdzie główną determinantą ich problemów stanowi czas pozostawania bez pracy, zaobserwowano, że najtrudniej przywrócić do aktywności zawodowej osoby, które mają problemy zdrowotne, są uzależnione od wsparcia ośrodków pomocy społecznej, które nie chcą pracować i są w rejestrze tylko dla ubezpieczenia zdrowotnego lub takie, które przestały szukać pracy, ponieważ już nie wierzą, że ktoś ich zatrudni. Jest to najtrudniejsza grupa klientów do zaktywizowania, ponieważ do ww. przyczyn można dodać cały szereg innych, które obrazują skalę wyzwania dla działalności Urzędu.

Podsumowanie

Pozytywne zmiany na rynku zatrudnienia, obserwowane w ostatnich latach mają swoje odzwierciedlenie w systematycznie malejącej liczbie osób pozostających w rejestrze bezrobotnych. Na tle kraju i województwa pomorskiego sytuacja na lokalnym rynku pracy przedstawiała się bardzo korzystnie. Stopa bezrobocia na koniec 2017 roku wynosiła dla kraju 6,6%, dla województwa pomorskiego 5,5%. W Gdyni i Sopocie odnotowano odpowiednio 2,9% i 2,0%. Od wielu lat nie mieliśmy do czynienia z tak niskim poziomem bezrobocia.

Miniony 2017 upłynął pod znakiem rynku pracownika. Patrząc z perspektywy kandydatów do pracy jest to sytuacja bardzo korzystna. Natomiast dla pracodawców warunki te oznaczają rosnące trudności rekrutacyjne. W ostatnich latach głównym wyzwaniem Powiatowego Urzędu Pracy w Gdyni była walka z bezrobociem poprzez pozyskiwanie miejsc pracy. Obecnie ofert nie brakuje, a kluczowym problemem staje się dopasowanie do nich odpowiedniego kandydata. Nadal utrzymuje się tendencja, że wysokie wykształcenie czy wieloletnie doświadczenie zawodowe nie dają gwarancji zatrudnienia. Bycie konkurencyjnym na rynku pracy wymaga nieustannego dokształcania - pogłębiania swojej wiedzy zarówno teoretycznej jak i praktycznej. Z analizy wynika, że stałym i głównym problemem osób zarejestrowanych w PUP w Gdyni jest właśnie niedopasowanie wykształcenia i kwalifikacji zawodowych do wymagań rynku. Niejednokrotnie konieczna jest wręcz zmiana zawodu i całkowite przekwalifikowanie. Dynamiczna ewolucja zawodów, ich powstawanie i zanikanie sprawia, że dostosowanie wiedzy i kwalifikacji osób poszukujących pracy do oczekiwań pracodawców nie jest łatwym procesem. Potrzebna jest wnikliwa, systematyczna analiza oczekiwań kompetencyjnych na lokalnym rynku, a nawet czasem na poziomie pojedynczych przedsiębiorstw. Niezbędne jest również przemyślane zaangażowanie środków i doświadczenia wszystkich podmiotów mających wpływ na kształtowanie lokalnego rynku pracy. Wskazane wydaje się również włączenie przedsiębiorstw w procesy edukacji i położenie nacisku na kształcenie praktyczne, a nie tylko teoretyczne. Dlatego kluczowym jest wypracowanie nowych rozwiązań dla istniejących od lat problemów niedopasowania kadr do zmieniających się potrzeb lokalnych przedsiębiorców.